

Sağlıkta Yeni Tehlike; Defansif Tıp Uygulamaları

Uzun süredir "hekim özerkliği" ve "hasta hakları" üzerine yazmayı, özellikle bu bağlamda defansif tıp konusuna dikkat çekmeyi düşünüyordum. Bu konuya ilişkin internette tarama yaparken "Hekimler defansif tıba yöneldi" haberi dikkatimi çekti.

Selçuk Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalında Araştırma Görevlisi olan Dr. Yusuf AYRANCI tarafından yazılan uzmanlık tezinde, hekimlerde defansif tıp uygulamaları araştırılmış. Haberde "Konya'da yapılan bu araştırmada, hekimlerin yüzde 79'unun 1 Haziran 2005'te yürürlüğe giren yeni TCK'dan sonra hekimlik uygulamalarında tedirginlik hissettiğini ortaya koyduğu" belirtiliyor.

Araştırmaya katılan 760 hekimden 94'ü (yüzde 12) hakkında, tıbbi malpraktis iddiası nedeniyle en az bir defa dava açıldığı tespit edilmiş. Bu hekimler ayrıca, yeni TCK'dan daha fazla tedirgin olduklarını, defansif tıp uygulamaları gerçekleştirdiklerini, daha fazla tetkik istediklerini, daha fazla ilaç yazdıklarını, daha fazla konsültasyon istediklerini, daha fazla endikasyonsuz hasta yatırdıklarını, kayıtları daha detaylı tuttuklarını ve görüntüleme tetkiklerini daha sık istediklerini ifade etmişler. Araştırmada "Hekimlerin yaklaşık üçte biri dava etme olasılığı yüksek hastalardan ve kompleks medikal problemleri olan hastalardan kaçındıklarını bildirilmişler... Hekimlerin yüzde 37'si komplikasyonları yüksek tedavilerden uzak durduklarını, yüzde 24'ü tedavi olanakları bulunduğu halde riskli hastaları her zaman ve çoğu zaman sevk ettiklerini söylemişler.

Bu araştırma bulguları benim sağlık sistemimde önemli bir tehlike olarak gördüğüm defansif tıp konusunda ki endişe ve kaygılarımı desteklemektedir.

2005'te yürürlüğe giren yeni Türk Ceza kanunu (TCK), tıbbi malpraktis kanunları, sözde hasta hakları uygulamaları, başbakan ve sağlık bakanının yaptıkları açıklamalar ve sağlıkta performans sistemi başta hekimler olmak üzere sağlık profesyonellerini defansif tıp uygulama ve tutumlarına itmektedir. Defansif tıp, sağlık profesyonelinin sorumluluğu üzerinden atma, riskten kaçınma, tıbbi uygulamalarda önceliği kendini garanti alma vermesi" olarak tanımlanmaktadır.

Sağlıkta performans sistemi ile sağlık profesyonelleri tıbbi değer ve ilkeler ile performans puanı arasına sıkıştırılırken, tıbbi malpraktis kanunları başlarında Demoklesin Kılıcı gibi sallanmakta, sağlık profesyonellerini tıbbi değer ve ilkeler ile ceza tehditleri arasına sıkıştırmaktadır.

Şimdi bu yazıyı okuyanlar bana bu ne perhiz bu ne lahana turşusu diyebilir. Hem hasta hakları aktivisti olacaksın, hem de hasta hakkı yerine hekim hakkından bahsedeceksin. Be adam senin görevin hasta haklarını savunmak, hekim haklarını savunmak değil diyecekler. Benim derdim de bu yazı da öncelikle hekim haklarını savunmak değil. Benim derdim, hasta haklarını, sağlık hakkını savunmaktır.

Benim bir insan ve hasta olarak ihtiyacım; tıbbi kural ve ilkeleri önceleyen, hiçbir baskı altında kalmadan tıbbi muayene ve tedavi düzenleyebilen, kendini geliştirme, modern tıbbi teknoloji ve birikimden yararlanma imkanı olan bir hekime muayene olmaktır.

Hekim ve tıp risk almadan nasıl ilerleyecektir? Geçim sıkıntısı ve performans puanına sıkışmış sağlık profesyoneli nasıl bilimsel çalışma yapacaktır?

Benim endişe ve kaygım bu sorulara dairdir.

Hekimin, aman bu ameliyat riskli; başıma bela almayayım sevk edeyim; aman şu hastalıkları da atlamayayım ne olur ne olmaz şu ilaçları da yazayım, şu tahlil ve tetkikleri de isteyeyim dediği; sağlık ortamı beni endişelendirmektedir.

Hekimlerin en ufak risk almamak için hastaları sürekli sevk ettiği, herkesin hastayı birbirinin üzerine attığı sağlık ortamı bu ülke sağlık sistemine yapılabilecek ön büyük kötülüklerden biri olacaktır.

Aman dikkat! Sağlık ortamı buraya doğru gidiyor.

Evet, tıp uygulamalarında sağlık profesyoneli ve hekim hatalarını en aza indirelim. Mesleğin kötüye kullanılmasını engelleyelim. Sorumsuz davranışları cezalandıralım.

Yalnız kaş yaparken, göz çıkarmayalım.

Sorunlar yumağı haline gelmiş ve getirilmeye devam edilen sağlık sisteminin tüm sorunlarını hekim ve sağlık profesyonellerini günah keçisi haline getirerek, onları defansif tıp uygulamalarına zorlayarak çözemeyiz.

Hasta hakları hekim ile hastayı, hasta ile hemşireyi karşı karşıya getirmekle olmaz. Hasta hakları öncelikle hasta veya yurttaş ile devlet arasındaki ilişki ve yükümlülüğü ele alır. Sağlık profesyoneli ile hasta arasındaki ilişki hasta haklarının temeli değil yalnızca bir parçasıdır. Kısaca sağlık ortamını düzenlemek, insanların sağlık hizmetine etkin ve zamanında erişimini sağlamak, sağlıkta eşitsizlikleri kaldırmak, herkese eşit, ulaşılabilir ve etkin sağlık hizmeti sunmak siyasi iktidarların sorumluluk alanıdır.

Bu alandaki sorunları hekim ve sağlık profesyoneline yıkmak, hasta ile sağlık profesyoneli karşı karşıya getirmek hasta hakları değildir. Hasta haklarının içini boşaltmak, sorunları perdelemektir.

Kısaca hekimleri defansif tıp uygulamalarına zorlayarak, özerkliğini zedeleyerek hastalara da, hekimlere de kıymayalım.

Bizim kendine güvenen, bilimsel gelişmeye açık, bilimsel çalışma yapabilen, gerektiğinde risk alabilen, sorumluluğunun ve etik değerlerinin farkında olan sağlık profesyonelleri ve hekimlere ihtiyacımız var.

Mevlüt ÜLGEN
Psikolog - İzmir

Bu yazı; 23 Mayıs 2013 tarihinde *İzmirİzmir.net* de yayınlanmıştır.

<http://www.izmirizmir.net/konuk-yazar-saglikta-yeni-tehlike;-defansif-tip-uygulamalari-mevlut-ulgen-y3158.html>